

Haftalık Analiz

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Fırat'ın doğusu uluslararası ilişkilerde gündem belirlemeye devam ediyor. Son gelişmeler NATO odaklı görünse de NATO üzerinden koparılan fırtınaların çıkış nedeninin birçok kök nedeni mevcuttur.

Soğuk savaş sonrası ürünü olan NATO, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği (SSCB)'nin ve dolayısı ile Varşova Paktı'nın beklenmedik bir şekilde zamansız çöküşüne hazırlıksız yakalanmasının artçı sarsıntılarını durdurabilmiş değildir. SSCB'nin çökebileceği tahmin edilmekle birlikte, öngörülen tarih 2025 yılıdır.

1991 yılında meydana gelen bu çöküş esasında NATO'nun istihbarat ve öngörü mekanizmasının da ne kadar köhne olduğunu göstermesi açısından önemlidir. NATO başta olmak üzere birçok uzman kuruluşun öngöremediği bu çöküşü, öngören tek bir kurum olmuştur. Shell Planlama Grubu'nun başında yer alan Peter Schwartz ve ekibi, o dönemde "Gulaş Komünizmi" modeli olarak kapitalizme geçmekte olan Macaristan deneyimini incelemişler ve elde ettikleri verileri SSCB cephesinde işlerin hızla değişebileceğinin bir göstergesi olarak kabul etmişlerdir.

Gulâş, alakasız malzemelerin bir araya geldiği, kökensel olarak çobanlarla ilişkilendirildiği için bizdeki çoban salataya benzetilebilecek bir çeşit et yemeğidir ve aynı zamanda Janos Kadar'ın Macaristan'da kurduğu sosyalist düzeni anlatmak için kullanılmaktadır. Kadar, gulâş yemeğinde olduğu gibi çeşitli ve bir o kadar da birbiriyle çelişkili gözüken kapitalist ve sosyalist öğeleri bir araya getirmiş, serbest piyasa anlayışı ve özgürlükçü düşünceyi komünizmle sentezlemiştir. 1956'da SSCB'ne karşı başlatılan ayaklanma bastırılınca İmre Nagy'nin yerine gelen Kadar, Avrupa'ya daha uygun bir sosyalist anlayış oluşturmuş, serbest girişim üzerindeki kısıtlamaları kaldırmış ve Macaristan'ı komünist bloğun en özgürlükçü ülkesi haline getirmiştir. Bu nedenle Macaristan'ın kapitalizme geçişi diğer ülkelerden daha az sancılı olmuştur.

Shell planlama grubu ayrıca SSCB'nin enerji tüketimi hakkında zengin bir veri tabanına sahiptir. Peter Schwartz ve ekibi, bu verileri ülkenin ekonomik verimi hakkında mevcut en olumlu bilgilerle karşılaştırdıklarında resimlerin birbiri ile uyumlu olmadığını görmüşlerdir. Kullanılan enerji miktarı, belirtilen ekonomik verimi sağlayabilecek ölçüde değildir. Ya enerji verileri yanlıştır ya SSCB enerjisi insanların hayal ettiklerinde çok daha verimli kullanılmaktadır ya da ekonomik verileri yanlıştır. Sonunda enerji verilerinin doğru olduğu belirlenmiş ve bu gerçek SSCB'nin kendi ekonomik tutarsızlıklarının ağırlığı altında çökmeye başlamış olduğunun önemli bir göstergesi olarak kabul edilmiştir. Bir petrol şirketi çöküşü öngörerek kendi stratejisi açısından gereken tedbirleri hızla alarak yaklaşan krizden yüksek orana gelir elde ederek çıkarken, NATO bu sürece ayak uyduramamıştır. Ve sonuçta kuruluş felsefesini sürdüreceği bir dayanak elde kalmamıştır.

Bir ara ittifak'ın çıkarları söz konusu olduğunda, dünya çapında görev üstlenebilme yeteneğine kavuşturulması yani NATO'nun küreselleşmesi gerektiği öne sürülmüş ve ABD'nin ağırlıkla

savunduğu bu görüş, ABD'nin Afganistan'da yürüttüğü harekate NATO'nun dahil olması ile sonuçlanmıştır.

NATO üyesi olmayan ülkelerle farklı yoğunluklarda 20 ayrı işbirliği modeli kuran, Rusya'ya imtiyazlı bir statü veren, Rusya için özel olarak kurulan NATO - Rusya Ortaklık Konseyi aracılığıyla tüm siyasi konularda Rusya'nın görüşünü alan NATO, Gürcistan, Ukrayna ve Kırım konusunda ki yaklaşımı sonucu Rusya ile ilişkilerin seviyesini düşürmüştür, Rusya birinci öncelikli tehdit olarak kabul edilmiştir.

Türkiye-Rusya ilişkilerine yaşan olumlu gelişmeler, başta ABD olmak üzere, bağımsız gibi hareket ettiklerini göstermek için zaman zaman çıkışlarda bulunan, ancak ABD'nin dışlarını göstermesi ile yerlerine oturan AB ülkeleri, özellikle Barış Pınarı Harekatı üzerinden Türkiye'ye yönelik olumsuz bir politika izlemeye, medya organları da bu politikayı destekleyici yayın yapmaya devam etmektedir. Bu kapsamda, İngiltere'de yayımlanan haftalık The Economist dergisi, Türkiye'de konuşlandırılmış Amerikan nükleer silahlarının ABD ve Avrupalı NATO müttefiklerinde kaygılara yol açtığını ve Londra'da yapılacak NATO Zirvesi'nde birçok liderin aklında Türkiye'deki nükleer bombalar olacağını belirtmiştir. ABD'nin, NATO'nun nükleer paylaşım programı kapsamında Avrupa'daki 5 ülkede toplam 150 nükleer başlık konuşlandırmış olduğunu hatırlatan Economist, bunların çoğunun tahminen 60-70 başlık ile Türkiye ve İtalya'da kalanların da Belçika, Almanya ve Hollanda'da konuşlandığını aktararak Türkiye'nin güvenilir bir müttefik olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Bu dergiye ve bu haberi yazdıranlara bu düşmanca tavır değişikliğini sormak gerekir. “Soğuk Savaş döneminde cephe ülkesi olarak görev alan ve öncelikli hedef olma pahasına nükleer silahlara ev sahipliği yapan Türkiye değil miydi?”

Kendi iç sorunları ile boğuşan AB ve AB içinde liderlik mücadelesi veren Fransa ile Almanya'nın farklı beyan ve tutumları, NATO'ya da yansımış durumdadır. Dağınık, parçalı, krizlerden olumsuz yönde etkilenmiş ve kötümserliğin etkisinde kalmış bir durumda olan AB'nin NATO'dan bağımsız ortak savunma ve güvenlik oluşturma çabaları üye ülkelerin askerlerinin barış gücü operasyonlarında görevlendirilmesinden öteye geçememiştir. Özellikle Fransa'nın sertleşen bu tutumunun altında NATO'ya tahsisli kuvvetlerinin PESCO çatısı altında kullanılmasına Türkiye'nin olumsuz yaklaşımının yattığı bilinmektedir.

70 nci kuruluş yıldönümünü kutlamakta olan NATO'nun Londra'da gerçekleştireceği Liderler zirvesi, Fransa Başkanı Macron'un “NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti.” söylemi ve akabinde yaşanan gelişmelerle başlayacaktır. NATO'nun sözde beyin ölümünü büyük ölçüde Türkiye'nin Barış Pınarı harekatinde bağlayan ve kendilerine haber vermeyenlerin destek istemeye haklarının olmayacağını belirterek Türkiye'yi suçlayan Macron'a gereken cevap, “Asıl Senin Beyin Ölümün Gerçekleşti” söylemi ile Sayın Cumhurbaşkanı tarafından verilmiştir.

Bu gelişmelere son yaşanan, Türkiye'nin de yer aldığı NATO içi gerilimi de eklemek gerekmektedir. Türkiye'nin, NATO'nun artan Rusya tehdidine karşı Baltık devletleri ve Polonya'nın korunmasına ilişkin hazırladığı savunma planı'nın yayımlanmasını bloke ettiği, gerekçe olarak Türkiye için hazırlanan ve güney sınırlarından kaynaklanabilecek tehditleri içeren NATO Savunma Planı'nın ABD'nin de aralarında olduğu 8 müttefik ülkenin itirazı nedeniyle yayımlanmaması olduğu belirtilmektedir. YPG/PYD/PKK terör örgütlerinin, NATO sınırlarını tehdit eden bir terör kaynağı olarak ittifak tarafından kabul edilmesinin Suriye'nin

doğusunda askeri varlığı bulunan ve söz konusu terörist grupla işbirliği yapan ABD açısından ciddi bir sorun oluşturabileceği değerlendirilmesi yapıldığı bilgileri haberler arasında yer almaktadır. Türkiye; Baltık devletleri ve Polonya'nın savunması için gösterilen duyarlılığın Türkiye için de gösterilmesi gerektiğini kaydederken, dayanışmanın tek taraflı bir duygu olmadığına da altını özellikle çizmiştir.

Türkiye'nin Rusya tehdidine karşı hazırlanan bir savunma planını bloke etmesi kadar, Londra Zirvesi'nden sadece bir hafta önce S-400 hava savunma sistemlerini test etmeye başlaması da NATO başkentlerinde soru işareti yarattığı ayrıca belirtilmektedir. ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, bu gelişmeden kaygılı olduğunu saklamazken, birçok ABD'li senatör de S-400'ü satın alıp topraklarına konuşlandıran Türkiye'ye dönük yaptırımların hemen devreye sokulması çağrısında bulunmuştur.

NATO Toplantısını önemli kılan bir başka nokta da zirvenin ayrıca Türkiye, Fransa, İngiltere ve Almanya liderleri arasında dördü bir toplantıya ev sahipliği yapacak olmasıdır. Türkiye bu zirveyi, hem operasyonun meşrulaştırılması hem de güvenli bölge olarak ilan edilen Tel Abyad-Resul Ayn arasındaki bölgeye Suriyeli mültecilerin dönmelerini sağlayacak siyasi ve ekonomik destek bulunması açısından önemli görmektedir.

70 nci yılında NATO birçok sorunla karşı karşıyadır. 28 üyeli bir yapıda bu sorunlara kısa süre içinde çözüm bulabilmek mümkün olamamaktadır. Yetenek temelli ve görev odaklı, modüler, tepki süresi çok kısa olan çevik birliklere sahip olmadan ve bu birlikleri üye ülkelerin ayrıca onayına tabi kılmadan kullanılma kapasitesinin geliştirilememesi jeopolitik oyuncu olmaya çabalayan bu yapının ortadan kalkmasına yol açabilecektir.

Kaynaklar:

Kör Nokta: Gelecek Senaryolarını Öngörmek ,Editör :Francis Fukuyama: İçinde “Bir Adım Önde Olmak :Stratejik Sürprizlerin Öngörülmesi-Peter Schwartz”, Profil Yayıncılık,2008,İstanbul

<https://eksisozluk.com/gulas-komunizm--2037479>

<https://www.dw.com/tr/natoda-yeni-ortaklik-arayislar/a-2522444>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-50599538>

<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/abnin-ic-sorunlari-derinlesiyor-/1658118>

<https://t24.com.tr/haber/turkiye-nato-iliskileri-neden-gerildi-londra-zirvesi-onesi-soruna-cozum-bulunacak-mi,850017>

TANAP: Avrupa bağlantısı açılan doğal gaz boru hattı projesi hakkında neler biliniyor?

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-50614446>

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi'nin (TANAP) Avrupa bağlantısı, Cumartesi günü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Azeri mevkidaşı İlham Aliyev'in katılımıyla, Yunanistan sınırındaki İpsala ilçesinde düzenlenen törenle açıldı.

Törende konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, TANAP projesinin Türkiye'de "20 il, 67 ilçe ve 600 köyden geçerek" Avrupa'nın kapısına ulaştığına dikkat çekti, "TANAP ile ülkemizin enerji ihtiyacının yanı sıra Avrupa'nın enerji arz güvenliğini de garanti altına aldık" dedi.

TANAP, yapımı halen devam eden Trans Adriyatik Boru Hattı'na (TAP) bağlanacak. Avrupa'ya gaz sevkiyatının başlaması için TAP'ın da tamamlanması gerekiyor. 2020 yılında TAP'ın da tamamlanarak Avrupa'ya gaz ihracatına başlanması bekleniyor.

TANAP, Azerbaycan'ın Şahdeniz Doğal Gaz Sahasında üretilen doğal gazı Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşımak amacıyla inşa edilen 40 milyar dolarlık Güney Gaz Koridoru'nun en uzun halkasını oluşturuyor.

Türkiye'yi doğudan batıya kateden ve yılda 16 milyar metreküp doğalgaz taşıma kapasiteli TANAP projesi 6,5 milyar dolara mâl oldu.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez: TANAP'ın Avrupa yolculuğu başlıyor.

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/enerji-ve-tabii-kaynaklar-bakani-fatih-donmez-tanap-in-avrupa-yolculugu-basliyor/1659927>

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, TANAP Avrupa Bağlantısı Açılış Töreni'nde yaptığı konuşmada, "Enerjinin İpek Yolu" olarak adlandırılan proje için ilk imzaların 2012'de atıldığını anımsattı.

Boru hattının ilk durağının Anadolu olduğunu kaydeden Dönmez, TANAP'tan Türkiye'ye ilk gaz akışının geçen yıl başladığını hatırlattı.

Dönmez, geçen 1,5 yıllık sürede projeden 3 milyar metreküpten fazla gaz akışı sağlandığını ifade ederek konuşmasını şöyle sürdürdü:

"TANAP'ın 1850 kilometrelik Anadolu yolculuğu bugün sona eriyor ve gazın Avrupa yolculuğu başlıyor. Avrupa'ya gaz akışı için biz hazırız. Bundan sonraki süreci Avrupalı dostlarımıza emanet ediyoruz. TANAP, bundan sonra Türkiye-Azerbaycan iş birliğinin gücünü yeni ülkelerle, yeni insanlarla buluşturacak. Avrupa'nın içlerine kadar ulaşacak TANAP, bir enerji projesi olmasının ötesinde bir başarı hikayesidir. Yalnızca Türkiye'nin değil Avrupa'nın da enerji arz güvenliği açısından hayati öneme sahip bu proje farklı ülkeleri ve renkleri de enerji potasında birleştirmiş oldu. Projemizde ilk önce 16 milyar, sonrasında ise 31 milyar metreküp doğal gaz hem Türkiye'nin hem de Avrupa'nın enerji geleceğine büyük katkı sağlayacak. Güney Gaz Koridoru'nun şah damarı olan TANAP, Trans Adriyatik Doğal Gaz Boru Hattı (TAP) ile birleşerek Akdeniz'in beline bir kuşak gibi dolanacak."

TANAP'ın yanı sıra diğer doğal gaz altyapı yatırımlarıyla Türkiye'nin doğal gazda enerji arz güvenliği sorunu kalmadığını dile getiren Dönmez, Türkiye'nin enerjide merkez ülke olma yolunda adım adım ilerlediğini vurguladı.

Dönmez, Türkiye'nin enerjide kazan-kazan odaklı bir politika izlediğini ve enerji diplomasisinin bölgesel refahı artırmayı amaçladığını anlattı. Bölge ve tarafların yararı için enerjinin birleştirici ve uzlaştırıcı rolünü öne çıkardıklarının altını çizen Dönmez, "Bugüne kadar Türkiye ile iş yapan, ortak bir amaç için hareket eden bütün ülkeler kazandı. Bu gelecekte de böyle olmaya devam edecektir." ifadelerini kullandı.

SOCAR Başkanı ve TANAP Yönetim Kurulu Başkanı Rövnag Abdullayev, Türkiye'nin doğusundan batısına kadar uzanan boru hattının inşaatının zamanında tamamlandığını söyledi. Abdullayev, TANAP'ın TAP üzerinden Avrupa'ya gaz vermeye hazır halde olduğunu belirterek, "TAP'ın inşaatı da sona erdikten sonra tarihte ilk defa Azerbaycan gazı Hazar Havzası'ndan Avrupa pazarlarına doğrudan iletilmiş olacak. Böylece, Avrupa'nın yeni gaz tedarikçisi olmanın yanı sıra, Türkiye'nin de en büyük ikinci doğal gaz tedarikçisine dönüşmeyi hedefliyoruz." diye konuştu.

Hattın açılışı 12 Haziran 2018'de Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'in katıldığı törenle Eskişehir'de gerçekleştirildi. Toplam kapasitesi 16 milyar metreküp olan boru hattından Türkiye'ye gelen gaz miktarının yakın zamanda 6 milyar metreküpe

çıkarılması hedefleniyor. Kalan 10 milyar metreküp doğal gaz ise TAP ile Avrupa'ya gönderilecek. TAP'ın yüzde 20'ser hissesini BP, SOCAR ve Snam elinde bulundururken, Fluxys yüzde 19, Enagas yüzde 16 ve Axpo da yüzde 5'lik pay ile projede yer alıyor.

Türkiye ile NATO arasında YPG gerginliği

<https://www.dw.com/tr/türkiye-ile-nato-arasında-ypg-gerginliği/a-51484972>

Türkiye'nin YPG/PYD'nin terör örgütü ilan edilmesi şartını koşarak Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü'nün (NATO) artan Rusya tehdidine karşı Baltık ülkelerinin ve Polonya'nın korunmasına ilişkin hazırladığı savunma planlarını veto ettiği yönündeki haberlerin yankısı sürüyor.

YPG/PYD'nin ittifakın sınırlarını tehdit eden bir terör unsuru olarak NATO tarafından kabul edilerek resmi belgelere girmesi konusunda, IŞİD ile mücadelede YPG ile işbirliği yapan başta ABD olmak üzere bir grup müttefik ülke açısından ciddi çekinceler olduğu değerlendirildi.

NATO, Rusya'nın Kırım'ı işgali sonrası, müttefiklerini savunmak için hazırladığı daimi savunma planlarından farklı olarak, daha çabuk tepki verilebilecek savunma planları geliştirmişti. Rusya'nın Donbass'a girip, 2014'de Kırım'ı ilhak etmesinin ardından NATO, müttefiklerini anında savunmak için uygulanacak daimi olmayan, güncellenmeye açık Kademeli Mukabele Planları ("Gratuated Response Plan") adı altında yeni bir mekanizma oluşturmuştu.

İlk olarak 2016'da açıklanan Kademeli Mukabele Planları (KMP) her iki yılda bir güncelleniyor. Bu planlar üye ülkelerin hükümetlerinin ve istihbarat teşkilatlarının tehdit algılarına göre belirleniyor ve NATO tarafından uygulanıyor. Bu çerçevede Türkiye için hazırlanan KMP, 15 Temmuz darbe girişimi nedeniyle altı ay gecikerek 2017 başında açıklandı. NATO, müttefikleri için sırayla bu Kademeli Mukabele Planları'nı güncelliyor. Her üye için güncellenmiş planların 2020'de açıklanması beklenirken, Reuters'ın haberinde, Türkiye'nin Baltık ülkelerinin savunma planlarını engellediği iddia edilmişti.

NATO'da görev yapan bir Türk diplomat DW Türkçe'ye NATO ile Türkiye arasında yeni bir gerginliğe yol açan süreci şöyle açıkladı:

"Normal olarak bu planlarda üye ülkenin bildirdiği tehdit değerlendirmesi esas alınır. Bir önceki planda, terör tehditleri arasında, 'YPG'nin PKK'nın Suriye uzantısı olduğuna' atıf yapılıyordu. Türkiye, bu ibarenin aynen korunmaması halinde, KMP'nin güncellenmesini istemiyor. Türk tarafı, YPG/PYD'nin terör örgütü olarak planda yer almamasını gerekçe göstererek, diğer ülkelerin planlarını veto etti."

Aynı kaynak, "Türkiye gerekirse, kendi Kademeli Mukabele Planı'nın güncellenmemesini kabul edebileceğini, bir önceki Plan'a sadık kalınmasını istiyor çünkü orada YPG ve PKK'ya atıf var. Ancak NATO prosedürleri gereği, bu planların güncellenmesi gerekiyor"

DW Türkçe'nin "Türkiye'nin Baltık ülkeleri için hazırlanan KMP'leri veto etmesi, Baltık ülkelerinin planlarını tamamen açığa düşürür mü?" sorusuna NATO'da görev yapan bir Türk diplomat şu yanıtı verdi:

“Hayır, düşürmez. Mevcut plan üzerinden gidilir ama prosedürde aksaklık ortaya çıkar. Hiçbir müttefik savunma plansız kalmaz. NATO’nun bütün müttefikleri için daimi savunma planları (Standing Defense Plan) vardır. Ani bir kriz veya gelişme karşısında o planları yürürlüğe sokmak, süreç alacağından, o planları bir an önce yürürlüğe sokacak bir ara plana ihtiyaç olduğundan KMP mekanizması geliştirildi.”

Plan güncellenmesinin veto edilmesinin, NATO'nun elini kolunu bağlamayacağını belirten yetkili, “NATO’da amaç hep konsensüsle karar almaktır. Burada, güncellenmiş yeni plan uygulanmaz, bir önceki uygulanır. Baltıkların savunması açığa düşmez” yorumunu yaptı.

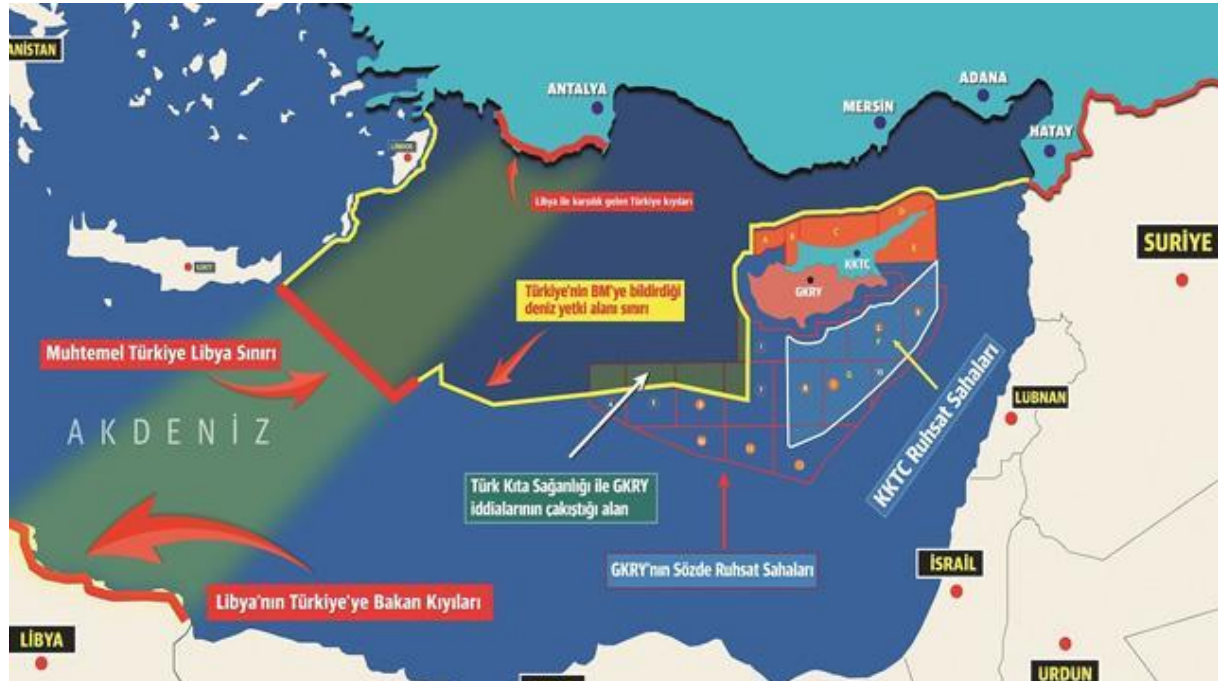
Türkiye’nin Libya ile imzaladığı anlaşma, Doğu Akdeniz’de 10 yılda kurulan ittifakı şoke etti.

<http://www.gunes.com/gundem/turkiye-nin-libya-ile-imzaladigi-anlasma-dogu-akdeniz-de-10-yilda-kurulan-ittifaki-soke-etti-1043128>

<https://www.ensonhaber.com/libyayla-imzalanan-anlasmanın-turkiye-icin-onemi.html>

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Başkanlık Konseyi Başkanı Fayez Al Sarraj ile "Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası"na imza attı.

Bu anlaşmayla; Türkiye ile Yunanistan arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi üzerinden de devam eden kıta sahanlığı ve sınırların belirlenmesi konusunda, siyasi anlamda başarılı bir hamle yapılmış oldu.

Atılan imzalar sonucunda Türkiye'de Marmaris-Kaş hattı ile Libya'da Derne-Tobruk arası Münhasır Ekonomik Bölge ilan edildi.

-Yunanistan ile Güney Kıbrıs'ın imzalayacağı anlaşmayla, deniz alanı kaybının önüne geçildi. Güney Kıbrıs ile Yunanistan'ın arasına set çekildi.

-Yunanistan ile Güney Kıbrıs arasında imzalanması planlanan anlaşmanın önüne geçilerek, Türkiye'nin 41 bin kilometrekarelik alana hapsolmesi engellendi.

-Belirlenen alanda balıkçılık faaliyetleri, petrol ve doğalgaz aramasında yetkili ülkeler Türkiye ile Libya olacak.

-Türkiye, bu alanda petrol ve doğalgaz sondajının ruhsatını verebilecek.

-Bu anlaşma Meclis'te kabul edilmesinin ardından Birleşmiş Milletler'e bildirilecek.

Libya hükümetiyle Dolmabahçe'de imzalanan 'Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması' anlaşması Doğu Akdeniz'de 10 yılda kurulan ittifakı çökertti. Ankara'yı by-pass etmek için kendi aralarında çok sayıda anlaşma imzalayan Yunanistan, Güney Kıbrıs, İsrail ve Mısır ile onlara destek veren Fransa ile ABD'de başkentler hareketlendi.

Yunanistan Dışişleri Bakanı Nikos Dendias, cuma günü Libya Büyükelçisi'ni çağırarak diplomasi tarihinde eş olmayan bir skandala imza attı. Yunan basınına göre görüşmede Libya ile Türkiye arasında imzalanan anlaşmanın bir kopyasını ve mutabakatın detaylarını isteyen Dendias, istedikleri belgelerin 5 Aralık'a kadar verilmemesi durumunda büyükelçinin 'istenmeyen adam' ilan edileceğini söyledi. Ayrıca Hafter Terör Örgütü kontrolündeki Tobruk Temsilciler Meclisi üyeleri, Atina'ya davet edildi.

Atina'daki panik bununla da kalmadı. Dendias'ın bugün Mısır'a 'acil' kodlu bir ziyaret düzenleyeceği ve masadaki konunun 'Türkiye-Libya anlaşması' olduğu açıklandı. Bunun yanında Yunanistan, Doğu Akdeniz'deki müttefiki ABD'yi de sürece dahil etme sinyali veriyor. Yunanistan Başbakanı Kiriakos Miçotakis'in 3-4 Aralık'ta Londra'da düzenlenecek NATO zirvesinde ABD Başkanı Donald Trump'la yemek yiyeceği ve konuyu gündeme getireceği duyuruldu. Ayrıca Miçotakis ile Trump'ın 7 Ocak'ta Washington'da görüşebileceği iddia ediliyor.

İraklı protestocular İran'ı neden hedef alıyor?

İrak'ta işsizlik, yolsuzluk ve kamu hizmeti yetersizliği nedeniyle patlak veren hükümet karşıtı gösteriler, yaklaşık 2 aydır devam ediyor

Görevi biten Juncker ve Tusk enkaz devretti

1 Aralık itibariyle görevi sona eren AB Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ve AB Konseyi Başkanı Donald Tusk her ne kadar renkli kişilikleriyle öne çıksalar da siyasi karneleri zayıf kaldı

Yerine gelen
(Ursula von der Leyen)

Spitzenkandidat sisteminin ilk ve son başkanı oldu

1989-2009 yılları arasında ülkesi Lüksemburg'un Maliye Bakanı görevlerini yürüttükten sonra, 1995-2013 yıllarında da 19 yıllık bir başbakanlık serüvenine imza attı

Juncker'in 5 yıllık siyasi ve ekonomik icraatları beklentileri karşılamadı. AB genişlemenin aksine küçülme eğilimine girdi

Juncker, istihdam, yatırımların artırılması, yeni ticaret anlaşmalarının yapılması Yunanistan'ın ekonomik krizinin aşılması gibi başlıklarda etkili politikalar yürüttü

Göç politikaları da büyük başarısızlık olarak nitelendirildi. Birliğin uluslararası alanda etkisinin azalmasına katkı sağladı

ABD ile ticari ilişkilerde sınıfta kaldı

Juncker'in AB ve NATO zirvelerinde ayakta durmakta zorlandığı görüntülerin ortaya çıkması içki problemi olduğu iddialarıyla birleşince, Komisyon Başkanı "sarhoş" olarak anılmaya başlandı

Liderlere karşı "gayri resmi" tutumuyla da dönemi boyunca sıklıkla gündeme geldi

Yerine gelen
(Charles Michel)

Tusk, adeta bir kimlik krizi yaşayan AB gemisini limana ulaştırma konusunda yetersiz kaldı

Başbakanlığı dönemine, hükümet üyelerinin skandalları, 2010'da dönemin Polonya Cumhurbaşkanı ve diğer ülke görevlilerini taşıyan uçağın yaptığı kazanın aydınlatılmaması ve emeklilik yaşının yükseltilmesi gibi konular damga vurmuştu

Twitter'daki çıkışlarıyla gündeme gelen Tusk'ın hafızalarda yer edinen "Makul herhangi bir planları olmadan İngiltere'nin AB'den ayrılmasını (Brexit) destekleyenler, 'cehennemde özel bir yeri' hak ediyor." paylaşımı İngiltere'yi çalkalamıştı

Trump'ın "Ticari açıdan AB'nin bize ve çalışanlarımıza çok zararları oldu." ifadelerine Tusk, "İnsanlar şöyle düşünebilir, böyle müttefiğin varken düşmana ne hacet?" diyerek tepkisini dile getirmişti

Tusk, anketlere göre ülkesi Polonya'da pek zemin bulabilmiş bir siyasetçi değil. Üstelik Polonyalı siyasetçinin AB Konseyi başkanlığı aleyhinde oy kullanan tek üye de yine kendi ülkesi olmuştur

Tusk döneminde AB-Türkiye ilişkilerinde her ne kadar Türkiye'nin katılımıyla bir takım zirveler düzenlense de AB, çifte standartlı tutumunu sürdürdü ve Türkiye'deki siyasi gelişmeleri taraflı yorumladı

Yeni AB Komisyonunun "5 yıllık zorlu sınavı" başlıyor

1 Aralık'ta göreve başlayacak Avrupa Birliği (AB) Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'in kabinesini, Brexit, genişleme, iklim değişikliği, ticaret savaşları ve bütçe gibi zorlu başlıklar bekliyor

URSULA VON DER LEYEN
AB Komisyonu Başkanı

Von der Leyen'in bir yandan AB'nin yeni üyelere kapısını açması konusunda Fransa ve Hollanda'yı ikna etmesi bir yandan da İngiltere'nin birlikten ayrılması halinde oluşabilecek çıkar çatışmalarının önüne geçmesi gerekiyor

YENİ AB KOMİSYONUNU BEKLEYEN KONULAR

✚ BREXİT

Komisyonun ilk çözmesi gereken konu yılan hikayesine dönen İngiltere'nin birlikten ayrılığı olacak

🇹🇷 TÜRKİYE İLE İLİŞKİLER

Türkiye ile ilişkilere dair masada yer alacak konuların başında, "Vize serbestisi, gümrük birliğinin güncellenmesi, göç politikaları ve yeni fasıl açılması" geliyor

🌍 AVRUPA "YEŞİL ANLAŞMA"YA HAZIRLANIYOR

Avrupa, iklim değişikliğine karşı mücadelede küresel lider olmayı ve 2050'ye kadar ilk "sıfır-karbon" kıta olmayı hedefliyor

🇨🇳 ÇİN'LE GERİLİM

AB, sıklıkla Çinli üreticileri piyasalarda adil biçimde rekabet etmemekle ve dumping yapmakla suçluyor. Söz konusu anlaşmazlıkların kısa vadede çözülmesi mümkün görülüyor

🇺🇸 ABD İLE TİCARİ İLİŞKİLER

ABD Başkanı Donald Trump'ın korumacı ekonomi politikaları izlemesiyle birlikte AB ile ABD arasındaki ticari ilişkilerde yaşanan gerilim ve anlaşmazlıklar arttı

Önceki Komisyon'da AB'nin rekabet soruşturmalarını yürüten ve ABD firmalara yüksek para cezaları kesmesiyle tanınan Margrethe Vestager'in yeni komisyon'da kıdemli başkan yardımcılığı görevine getirilmesi gerginliklerin devam edeceğine işaret ediyor

+ GENİŞLEME: "TAMAM MI? DEVAM MI?"

Fransa ve Hollanda, AB'nin kısa vadede yeni üyelere kapısını açmasına karşı çıkıyor. Von der Leyen ise üyelik kriterlerinin değiştirilmesi gerektiğini savunan bu ülkelerle aynı çizgide değil

€ GELECEKTEKİ BÜTÇE

AB'nin 2021-2027 dönemi bütçesine yönelik Çok Yıllı Mali Çerçeve müzakerelerinin 2020'de tamamlanması gerekiyor

İngiltere'nin birlikten ayrılacak olmasının bütçede bir azalmaya neden olması beklenirken, üye ülkelerin gelecekteki bütçeye ne oranda katkı sağlayacakları ve bütçenin hangi alanlara odaklanacağı tartışmaların odağında yer alacak

Dış ticaret rakamları açıklandı

- Türkiye'nin ihracatı ekimde geçen yılın aynı ayına göre %0,1 azaldı,

ithalatı
%8 arttı

- Dış ticaret açığı %263,6 artarak 497 milyon dolardan

1 milyar 808 milyon dolara yükseldi

- İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI

İHRACAT

İTHALAT

AB'YE YAPILAN İHRACAT

geçen yılın aynı ayına göre %3,2 azaldı

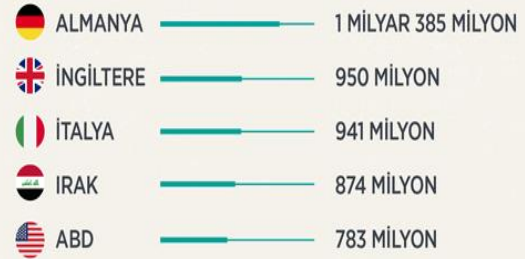
7 MİLYAR 553 MİLYON 300 BİN DOLAR

AB'NİN İHRACATTAKİ PAYI

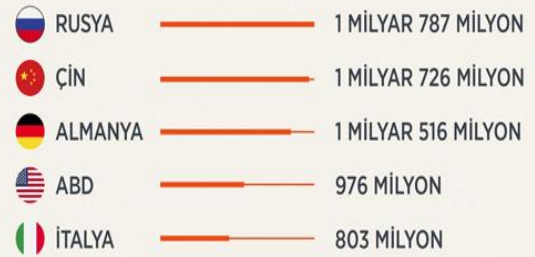
EN FAZLA İHRACAT YAPILAN ÜLKELER

(dolar)

EN FAZLA İTHALAT YAPILAN ÜLKELER

(dolar)

Ar-Ge'ye geçen yıl 38,5 milyar lira harcandı

Türkiye'de araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) harcaması, 2018'de bir önceki yıla göre yüzde 29,1 arttı

38,5 MİLYAR LİRA

29,9 MİLYAR LİRA

24,6 MİLYAR LİRA

AR-GE HARCAMASI

473 LİRA

KİŞİ BAŞINA DÜŞEN
AR-GE HARCAMASI
(2018)

2016

2017

2018

YILLARA
GÖRE AR-GE
HARCAMASININ
GSYH İÇİNDEKİ
PAYI (%)

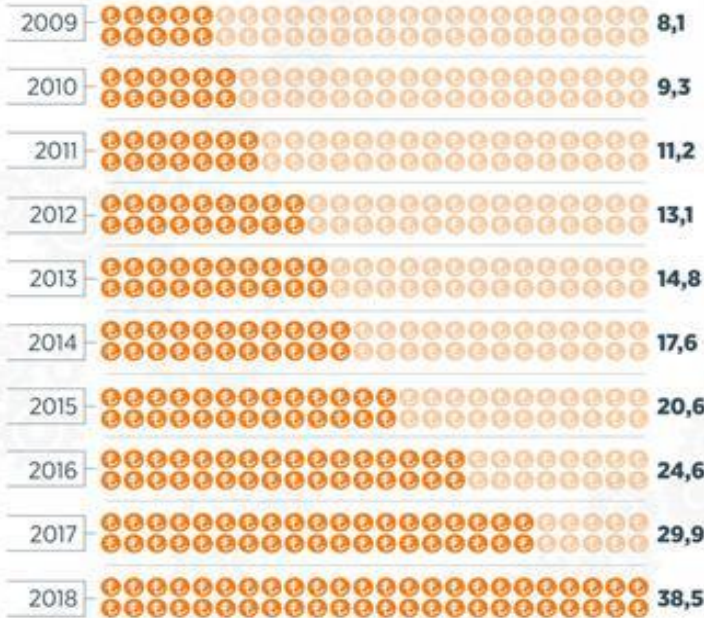
SEKTÖRLERE GÖRE
AR-GE HARCAMASI
(2018)

Ar-Ge harcamaları 10 yılda 5 katına çıktı

Türkiye’de araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) faaliyetleri için yapılan harcamaların tutarı 10 yılda yaklaşık 5 katına çıktı

AR-GE HARCAMASI (MİLYAR LİRA)

AR-GE FAALİYETLERİ İÇİN
10 YILDA HARCANAN
TOPLAM TUTAR

187,6 MİLYAR LİRA

AR-GE HARCAMASININ
GSYH İÇİNDEKİ PAYI (2018)

YÜZDE 1,03

2023'TE AR-GE
HARCAMALARININ GSYH'YE
ORANININ HEDEFİ

YÜZDE 1,8

28.11.2019

Anahtar Akademi

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/16349>

Zorunlu kış lastiği uygulaması başlıyor

Şehirler arası yük ve yolcu taşıyan ticari araçlar için kış lastiği takma zorunluluğu 1 Aralık'ta uygulamaya girecek

KIŞ LASTİĞİ UYGULAMASI

1 ARALIK 2019 - 1 NİSAN 2020

Uygulama kapsamında kış lastiği takmayan sürücülere **625 lira ceza kesilecek**

7 derecenin altındaki hava sıcaklığında **kış lastiği kullanımı gerekli**

Söz konusu ceza, yeniden değerlendirme oranı çerçevesinde **1 Ocak 2020 itibarıyla güncellenecek**

Can ve mal güvenliğiyle **sorunsuz seyahat için** kış şartlarında tüm araçlarda **kış lastiği** kullanılması gerekiyor

Kış lastiği "hususî" değil, "ticarî" araçlarda zorunlu

LASTİK ÖMRÜNE DİKKAT

Lastik alınırken **tarihine** mutlaka bakılmalı

Lastiğin ortalama ömrü **40 bin kilometre**

Bekletilmiş, ömrü dolmuş lastikler özelliğini kaybediyor

Trafik kazalarındaki araç kusurlarının yarısından fazlası **lastiklerden kaynaklanıyor**

İstanbul'da bu hafta bir dizi etkinlik sanatseverlerle buluşacak

İstanbul bu hafta, geniş bir yelpazede, birbirinden farklı etkinliklerle yerli ve yabancı sanatçıların katılacağı konser, sergi, tiyatro ve performanslara sahne olacak

İSTANBUL'DAKİ KÜLTÜR SANAT ETKİNLİKLERİ

KONSER VE MÜZİKAL

BÜLENT EVCİL - DEUTSCHE OPER BERLİN
25 Kasım / Cemal Resit Rey

Cem Mansur - Dmitry Sitkovetsky - CRR Senfoni
26 Kasım / Cemal Resit Rey

"SEVGİLİ ARSIZ ÖLÜM - DİRMİT"
26 Kasım / Studio

"DAMDAKİ KEMANCI"
26 Kasım / Turkcell Platinum Sahnesi

THE OPERA LOCOS
28 Kasım / Cemal Resit Rey

MARIA PAGAS - "AN ODE TO TIME"
30 Kasım / Cemal Resit Rey

UYUYAN GÜZEL BALESİ
30 Kasım / Kadıköy Süreyya Operası

MİCHAL NESTEROWICZ - İSTANBUL DEVL. SENF.
1 Aralık / Cemal Resit Rey

"MUSE 90401"
1 Aralık / %100 Studio

"BEYOND BOLLYWOOD"
26, 27, 28, 29, 30 Kasım ve 1 Aralık / Turkcell Sahnesi

BİR ZAMANLAR TOROSLAR'DA - SAGALASSOS"
27 Kasım - 28 Mayıs
Yapı Kredi Kültür Sanat Beyoğlu

**3. İSTANBUL
KARAGÖZ FESTİVALI**
14-30 Kasım

**"ULUSLARARASI
SUÇ VE CEZA FİLM FESTİVALI"
İÜ HUKUK FAKÜLTESİ**
22-28 Kasım

**"23. İSTANBUL TİYATRO FESTİVALI"
İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI (İKSÜ)**
12 Kasım - 1 Aralık

ŞEHİR TİYATROLARI

"OCAK'TA BAHAR - UNDERGROUND"
27, 28, 29 ve 30 Kasım / Musahipzade Celal Sahnesi

"AY, CARMELA"
27, 28, 29 ve 30 Kasım / Fatih Resat Nuri Sahnesi

"HAYAL-İ TEMSİL"
27, 28, 29 ve 30 Kasım / Muhsin Ertuğrul Sahnesi

"SÖZ VERİYORUM"
27, 28, 29 ve 30 Kasım / Kağıthane Sadabad Sahnesi

"ÇİN SABAHTA"
27, 28, 29 ve 30 Kasım / Kadıköy Haldun Taner Sahnesi

"NORA BİR BEBEK EVİ"
27, 28, 29 ve 30 Kasım / Kerem Yılmaz Sahnesi

"VAHŞİ BATTI"
28, 29 ve 30 Kasım / Hoca Ahmet Yesevi Sahnesi

"FELATUN BEY İLE RAKİM EFENDİ"
27, 28, 29 ve 30 Kasım / Umraniye Sahnesi

"HASTALIK HASTASI"
27, 28, 29 ve 30 Kasım / Gaziosmanpaşa Sahnesi

DEVLET TİYATROLARI

"KASAPLIĞIN EL KİTABI"
26, 27, 28, 29 ve 30 Kasım / Cevahir Sahneleri Salon 1

"İYİ SANSLAR"
26, 27, 28, 29 ve 30 Kasım / Mecidiyeköy Stüdyo Sahne

"İSTASYON"
26, 27, 28, 29 ve 30 Kasım / Üsküdar Stüdyo Sahne

"SAHİBİNİN SESİ"
26, 27, 28, 29 ve 30 Kasım / Üsküdar Tekel Sahnesi

"UÇMAK- HEZARFEN AHMED ÇELEBİ"
26, 27, 28, 29 ve 30 Kasım / Mecidiyeköy Büyük Sahne

"MERAKLISI İÇİN ÖYLE BİR HİKAYE"
28, 29 ve 30 Kasım / Garibaldi Salon 2

"DÜDÜKLÜDE KIYMALI BAMYA"
29 ve 30 Kasım / Zeytinburnu Sahnesi

TRANS ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI PROJESİ -TANAP

<https://www.tanap.com/tanap-projesi/tanap-nedir/>

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi, TANAP, projesinin amacı, Azerbaycan'ın Hazar Denizi'ndeki Şah Deniz 2 Gaz Sahası ve Hazar Denizi'nin güneyindeki diğer sahalarda üretilen doğal gazın öncelikle Türkiye'ye, ardından Avrupa'ya taşınmasıdır. TANAP, Güney Kafkasya Boru Hattı (SCP) ve Trans-Adriyatik Boru Hattı (TAP) ile birleşerek Güney Doğal Gaz Koridorunu oluşturmaktadır.

TANAP, Türkiye Gürcistan sınırında Ardahan ili Posof ilçesi Türkgözü köyünden başlayarak Ardahan, Kars, Erzurum, Erzincan, Bayburt, Gümüşhane, Giresun, Sivas, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Ankara, Eskişehir, Bilecik, Kütahya, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Tekirdağ ve Edirne olmak üzere 20 ilden geçecek ve Yunanistan sınırında Edirne'nin İpsala ilçesinde son bulacaktır. Bu noktadan, Avrupa ülkelerine doğal gaz aktaracak olan TAP Doğal Gaz Boru Hattı'na bağlanacaktır. Proje kapsamında Türkiye sınırları içerisinde biri Eskişehir ve diğeri Trakya'da olmak üzere, ulusal doğal gaz iletim şebekesine bağlantı için iki çıkış noktası yer alacaktır. TANAP Doğal Gaz Boru Hattı sistemi; 19 kilometresi Marmara Deniz geçişi olmak üzere toplam 1850 km ana hat ile Türkiye içerisindeki çıkış noktalarına olan bağlantı hatlarının işletmesinde kullanılmak üzere sayı ve nitelikleri aşağıda belirtilen yer üstü tesislerinden oluşmaktadır:

- 7 adet kompresör istasyonu,
- 4 adet ölçüm istasyonu,
- 11 adet pig istasyonu,

- 49 adet blok vana istasyonu ve Türkiye'deki ulusal doğal gaz şebekesini beslemek üzere 2 adet gaz çıkış istasyonu

Proje kapsamında yürütülen ekolojik çalışmalar sonucunda daha önceden literatürde bulunmayan bilim dünyası için yeni 9 fauna ve 1 flora türü tespit edildi. Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme çalışmaları kapsamında yürütülen arkeoloji çalışmaları sonucunda tespit edilen 106 arkeolojik veya kültürel miras alanı ile ülkemizin kültürel mirasına ve bunların korunmasına katkı sağlandı. İnşaat çalışmaları sırasında keşfedilen raslantısal buluntu ile bu sayı 154'e çıktı.

Hattın inşaatında her birinin uzunluğu ortalama 13 metre olan 150.000 adet çelik boru kullanılmıştır.

Fotoğraflarla TANAP

A large black pipe is being lifted by several yellow cranes in a trench. The pipe has the markings "A 30" and "T80430" on it. The scene is outdoors with a blue sky and green hills in the background.

Haftanın Kitap Tavsiyesi

Dünyada çokça konuşulan siyasi, ekonomik ve askeri gelişmelerin ele alındığı stratejik analizlerin yayımlanmasına önem veren AA, küresel siyaset ve güç alanında yaşanan çekişmeleri ve dünya siyasetinde hakim aktörlerin rollerindeki değişime sebep olan gelişmeleri, Analizler Serisi'nin son üyesi "Dünya Siyasetinde Küresel Fay Hatları" ile kitaplaştırdı.

Alanında tanınan akademisyenlerden uzmanlara, stratejistlerden analistlere uzanan birçok isimle küresel sistemin fay hatlarının incelendiği kitaptaki analizler, özellikle son dönemde uluslararası güç dengesini sarsan ekonomik, jeopolitik, siyasi ve teknolojik gelişmelere, Asya'dan Avrupa'ya kadar geniş jeopolitik alanda görülen yeni ve büyük hareketliliğe odaklanıyor.

Dünya siyasetinde kurulan güç dengesini sarsan gelişmeler, büyük aktörlerin bölgesel ve uluslararası rollerindeki değişimler, "küresel güç kayması" diye nitelendirilebilecek yeni süreç, ülkeler, birlikler ve hatta savunma, iş birliği merkezli uluslararası kuruluşların yeni stratejileri ve ajandaları kitapta analizlerine yer verilen uzmanların değerlendirmesiyle okuyucuya aktarılıyor.